

**RAPORTIMI I QËNDRUESHMËRISË
DHE STANDARDET ESG
(MJEDIS, SHOQËRI DHE QEVERISJE)**

Vështrim i përgjithshëm mbi Raportimin e Qëndrueshmërisë dhe Standardet ESG (Mjedis, Shoqëri dhe Qeverisje)

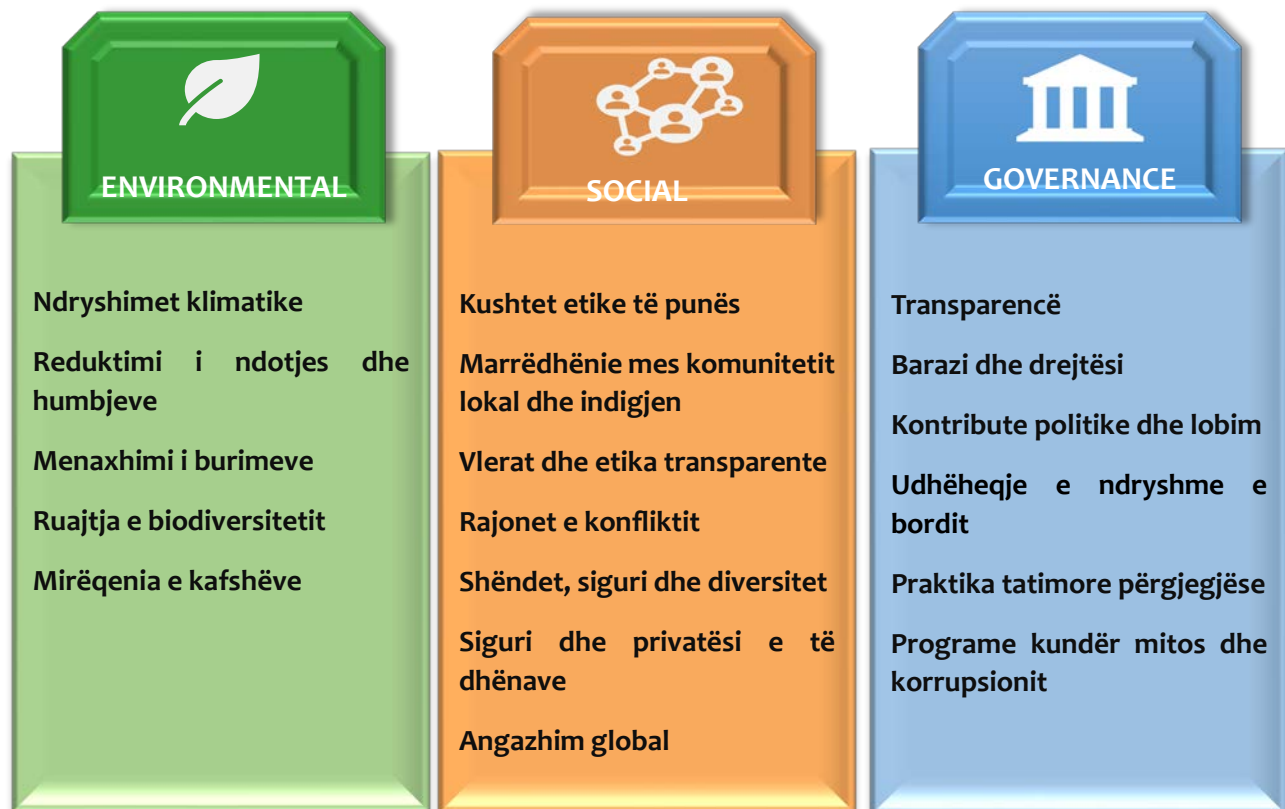
Kërkesa për qeverisjen etike dhe transparencën e korporatave nuk ka qenë asnjëherë më e lartë duke shtyrë raportimin ESG si pjesë të çdo strategjie biznesi dhe angazhimi të palëve të interesuara.

Nuk mund të jemi më me një kohë ku sukcesi financiar është mënyra e vetme për të vlerësuar një kompani, është e rëndësishme që çdo organizatë të shfaqë përkushtimin e saj ndaj mjedisit, shoqërisë dhe praktikave të mira të qeverisjes.

Angazhimi i qëndrueshëm dhe transparent në rregullimin e ndikimit të tyre në shoqëri është një tjetër sfidë që kompanitë duhet të adresojnë me seriozitet. Përveç kësaj, praktikave të mira të qeverisjes, përfshirë trajtimin e drejtë të palëve të interesuara, janë thelbësore për të siguruar që një organizatë funksionon me integritet dhe besueshmëri. Për të arritur suksesin e saj afatgjatë dhe për të mbetur konkurrent në tregun global, një organizatë nuk mund të shpërfillë përgjegjësitë e saj ndaj mjedisit, shoqërisë si dhe qeverisjes.

Përmes një angazhimi me veprime konkrete mund të ndërtohet një reputacion i qëndrueshëm dhe të fitojë besimin e palëve të interesuara.

Çka nënkupton ESG?

Çfarë është raportimi ESG?

Në thelb, raportimi ESG (Mjedis, Shoqëri dhe Qeverisje) është një raportim për të komunikuar veprimet e ndërmarra për të mbrojtur mjedisin, për të përmirësuar marrëdhëniet shoqërore dhe për të zbatuar standarde të larta të qeverisjes.

Përmes këtij procesi, organizatat bëhen më transparente dhe më të besueshme për investitorët, klientët, dhe për komunitetin në përgjithësi dhe gjithashtu rrit transparencën dhe identifikojnë fushat ku mund të përmirësohen dhe zhvillojnë plane konkrete për të arritur standardet më të larta të performancës në qëndrueshmëri.

Kjo praktikë ndihmon në ndërtimin e besimit dhe reputacionit të një kompanie, duke e bërë atë të qëndrueshme afatgjatë dhe të përgatitur për të përballuar sfidat mjedisore, shoqërore dhe të qeverisjes në të ardhmen. Përmes raportimit ESG, organizatat shfrytëzojnë mundësitë për inovacion dhe për të udhëhequr në praktikatat e përgjegjshme dhe të qëndrueshme në treg.

Në këtë mënyrë, organizatat kontribuojnë aktivisht në përmirësimin e qëndrueshmërisë globale dhe në përballimin e sfidave të kohës sonë.

Pse raportimi ESG është i rëndësishëm për kompanitë

Raportimi ESG është i rëndësishëm për kompanitë për:

- Përmirësim të reputacionit
- Përmirësim të marrëdhënieve me investitorët
- Menaxhim të riskut
- Rritjen e avantazhit konkurrues
- Qasje në kapital
- Pajtueshmëri me rregullat

Cilat janë sfidat në raportimin ESG?

Zbatimi i raportimit ESG për kompanitë është proces sfidues. Realizimi i parimeve mjedis, shoqëri dhe qeverisje kërkon strategji afatgjata, shkathtësi operative dhe përkushtim. Kompanitë duhet të sigurohen që raportimi ESG të jetë i qëndrueshëm dhe transparent.

Sfidat me të cilat përballen kompanitë në raportimin ESG janë:

- Organizimi i brendshëm strukturor
- Balancimi i rritjes dhe angazhimeve ESG
- Standardet jo-konsistente të raportimit
- Mungesa e të dhënave dhe aftësive
- Sfida për investimet ESG
- Nevoja për standardet globale
- Roli aktiv i menaxherëve të aseteve

Cilat janë kornizat kryesore të raportimit ESG?

Iniciativa Globale e Raportimit (GRI)

GRI si kuadri i parë dhe më gjithëpërfshirës, ofron një numër standardesh për çdo organizatë, pavarësisht nga madhësia, sektori ose vendndodhja, me fokus në ndikimet materiale në ekonomi, mjedis dhe shoqëri.

Bordi i Standardeve të Kontabilitetit të Qëndrueshmërisë (SASB)

Me standardet e tij specifike për industrinë, SASB lidh hapësirën mes bizneseve dhe investitorëve duke u fokusuar në informacionin mbi qëndrueshmërinë e materialit financiar.

Grupi Punues për Shpalosjet Financiare të lidhura me Klimën (TCFD)

Fillimisht e krijuar për të nënvizuar rreziqet financiare të lidhura me klimën, TCFD ka kaluar në Standardet e Shpalosjes të Qëndrueshmërisë (SDS) nën Fondacionin IFRS deri në korrik 2024. Ky ndryshim synon të standardizojë raportimin GHG dhe të integrojë konsideratat e klimës në biznes dhe strategji financiare, duke reflektuar rëndësinë në rritje të çështjeve sfiduese klimatike në qeverisjen e korporatave.

Projekti i Shpalosjes së Karbonit (CDP)

Një sistem global i shpalosjeve u mundëson kompanive, qyteteve, shteteve dhe rajoneve të matin dhe menaxhojnë ndikimet mjedisore. Ai fokusohet në emetimet e karbonit, shpyllëzimin dhe përdorimin e ujit, duke i shtyrë entitetet drejt kujdesit mjedisor duke nxitur interesin e investitorëve dhe konsumatorëve.

Iniciativa e Objektivave të Bazuara në Shkencë (SBTi)

SBTi motivon kompanitë të vendosin objektiva klimatike të bazuara në shkencë, duke përafuar veprimet e korporatave me objektivat e Marrëveshjes së Parisit. Rrugët e tij specifike për sektorin ofrojnë një udhërrëfyes të qartë për kompanitë në të gjithë industrinë.

Pakti Global i Kombeve të Bashkuara (UNGC)

UNGC si iniciativë vullnetare i nxit bizneset të aprovojnë politika të qëndrueshme dhe të përgjegjshme shoqërore, duke i përafuar me dhjetë parimet e njohura botërisht për të drejtat e njeriut dhe kundër korrupsionit.

Bordi i Standardeve të Shpalosjes të Karbonit (CDSB)

Bord i specializuar për raportimin lidhur me klimën, ofron një kornizë e cila integron informacionin e ndryshimeve klimatike në raportet kryesore financiare, duke ndihmuar kompanitë në shpalosjen e rreziqeve dhe mundësive materiale të klimës.

Këshilli Ndërkombëtar i Raportimit të Integruar (IIRC)

Duke promovuar integrimin e informacionit financiar dhe jofinanciar, IIRC ndihmon kompanitë të artikulojnë se si krijojnë vlerë me kalimin e kohës, duke nxitur një kuptim më të thellë të ndikimit të tyre të përgjithshëm.

Ndërsa shumë korniza duken dërrmuese, ato së bashku drejtojnë agjendën globale drejt praktikave më të qëndrueshme dhe transparente të biznesit. Duke përzgjedhur dhe duke iu përmbajtur kornizave më të rëndësishme, kompanitë përmirësojnë shpalosjet e tyre ESG, duke përmbushur pritshmëritë e larta të palëve të interesuara.

Cilat janë standardet më të zakonshme të raportimit ESG?

Standardet e Grupit Këshillues të Raportimit Financiar Evropian (EFRAG)

EFRAG i zhvilloi këto standarde për të mbështetur Direktivën e Raportimit të Qëndrueshmërisë së Korporatave (CSRD) të Komisionit Evropian të miratuar në vitin 2021. Ato theksojnë qëndrueshmërinë krahas raportimit financiar, duke synuar të rritin qartësinë dhe krahasueshmërinë e informacionit të qëndrueshmërisë brenda tregut evropian.

Standardet e Shpalosjes së Qëndrueshmërisë IFRS

Të prezantuara nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Qëndrueshmërisë (ISSB), synojnë të sjellin harmonizim dhe qartësi në raportimin e qëndrueshmërisë në nivel global.

Këto standarde kanë si qëllim të rrisin transparencën në tregjet financiare duke përfshirë kontabilitetin dhe raportimin e thjeshtë të aspekteve të ndryshme të qëndrueshmërisë në aktivitetet e biznesit. Përveç transparencës, standardet ndihmojnë në krijimin e një kulture më të mirë të raportimit, duke inkurajuar kompanitë të jenë më të përgjegjshme dhe të identifikojnë më qartë ndikimin e tyre në mjedis dhe shoqëri. Në të vërtetë, implementimi i këtyre standardeve bën më të lehtë për investitorët dhe palët e interesuara të vlerësojnë dhe krahasojnë performancën e qëndrueshmërisë së kompanive në mbarë botën.

➤ **IFRS S1 (Shpalosjet e përgjithshme të lidhura me qëndrueshmërinë)**

IFRS S1 vendos një bazë globale për shpalosjet e përgjithshme lidhur me qëndrueshmërinë, duke u kërkuar kompanive të raportojnë për një gamë të gjerë çështjesh të qëndrueshmërisë. Ky standard siguron që të gjithë pjesëmarrësit e tregut financiar të kenë qasje në të dhëna të qëndrueshme dhe të krahasueshme mbi përpjekjet për qëndrueshmërinë e korporatave, duke lehtësuar krahasimin global.

IFRS S1 është në fuqi për periudhat e raportimit vjetor që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2024 me aplikimin më të hershëm të lejuar për sa kohë që zbatohet gjithashtu IFRS S2 Dhënia e informacioneve shpjeguese lidhur me klimën.

Objektivi i IFRS S1 është që t'i kërkojë një njësie ekonomike të japë informacion shpjegues rreth rreziqeve dhe mundësive të lidhura me qëndrueshmërinë, i cili është i dobishëm për përdoruesit e raporteve financiare për qëllime të përgjithshme në marrjen e vendimeve në lidhje me sigurimin e burimeve për njësinë ekonomike.

IFRS S1 përcakton kërkesat për dhënien e informacioneve shpjeguese në lidhje me rreziqet dhe mundësitë e një njësie ekonomike që lidhen me qëndrueshmërinë. Në veçanti, një njësie ekonomike kërkohet të japë informacione shpjeguese për:

- proceset, kontrollet dhe procedurat e qeverisjes që përdor njësia për të monitoruar, menaxhuar dhe mbikëqyrur rreziqet dhe mundësitë që lidhen me qëndrueshmërinë;
- strategjinë e njësisë ekonomike për menaxhimin e rreziqeve dhe mundësive të lidhura me qëndrueshmërinë;
- proceset që përdor njësia për të identifikuar, vlerësuar, prioritetizuar dhe monitoruar rreziqet dhe mundësitë që lidhen me qëndrueshmërinë; dhe
- performanca e njësisë ekonomike në lidhje me rreziqet dhe mundësitë që lidhen me qëndrueshmërinë, duke përfshirë përparimin drejt çdo objekti që njësia ekonomike ka vendosur ose kërkohet të përmbushë me ligj ose rregullore.

➤ IFRS S2 (Shpalosjet e lidhura me klimën)

Në përputhje me TCFD, IFRS S2 fokusohet në mënyrë specifike në shpalosjet e lidhura me klimën. Ky standard kërkon që kompanitë të zbulojnë ndikimin e rreziqeve dhe mundësive të lidhura me klimën në biznesin e tyre, duke promovuar transparencë të detajuar dhe duke ndihmuar palët e interesuara të marrin vendime të informuara.

IFRS S2 kërkon për të zënë kërkesat specifike të klimës që përfshijnë:

1. Dhënien e informacioneve shpjeguese të strategjisë që bëjnë dallimin mes rreziqeve fizike dhe atyre kalimtare
2. Zbulimi i planeve të tyre për t'iu përgjigjur rreziqeve dhe mundësive të lidhura me klimën, duke përfshirë mënyrën se si vendosen objektivat e lidhura me klimën dhe çdo objektiv që kërkohet të përmbushë me ligj ose rregullore
3. Kompanitë duhet të kryejnë analiza të skenarëve për të shpjeguar se si ngjarje të ndryshme të lidhura me klimën mund të ndikojnë në të ardhmen e biznesit

Standardet e SASB

Standardet SASB ofrojnë një qasje gjithëpërfshirëse për raportimin ESG, për aspektet mjedisore, shoqërore dhe të qeverisjes. Plotësojnë standardet IFRS dhe ofrojnë udhëzime të detajuara të përshtatura për industri të veçanta, për të ndihmuar bizneset të identifikojnë dhe raportojnë mbi faktorët ESG.

Gjithashtu luajnë një rol kritik në krijimin e veprimeve të qëndrueshme në të ardhmen për kompanitë dhe në rrugën drejt dekarbonizimit.

Cilat janë rregulloret për raportimin e ESG?

Direktiva e Raportimit të Qëndrueshmërisë së Korporatës (CSRD)

CSRD është një hap i rëndësishëm përpara nga Direktiva e BE, për Raportimin jo-financiar NFRD dhe kornizë e detyrueshme raportimi për kompanitë e mëdha me bazë në BE, të cilat kanë qarkullim vjetor mbi 150 milionë euro në BE.

Qëllimi kryesor i CSRD është të bëjë raportimin e qëndrueshmërisë së korporatës më të zakonshme, të bazuar në standarde dhe më afër kontabilitetit dhe raportimit financiar dhe synon në rritjen e transparencës dhe përgjegjësisë së korporatave, sigurimin e një pasqyre të ndikimeve, rreziqeve dhe mundësive të qëndrueshmërisë së një kompanie, përfshirë strategjinë e qëndrueshmërisë, objektivat e zhvillimit si dhe implikimet për produktet dhe shërbimet.

Mbi 50,000 organizata të të gjitha madhësive tani u kërkohet të marrin në konsideratë Direktivën që kur ajo hyri në fuqi në janar 2024. Afati më i hershëm i raportimit pritet të jetë fillimi i vitit 2025.

Raportimi i thjeshtë i Energjisë dhe Karbonit në Mbretërinë e Bashkuar (SECR)

Synimi i SECR është ta thjeshtojë raportimin e karbonit dhe energjisë, por duke e bërë të detyrueshme për kompanitë e mëdha në Mbretërinë e Bashkuar të raportojnë për përdorimin e tyre të energjisë dhe emetimet e karbonit si dhe veprimet e efikasitetit të energjisë në raportet e tyre vjetore.

Rregullorja e taksonomisë së BE

Rregullorja e Taksonomisë së BE, vendos një sistem klasifikimi për aktivitetet ekonomike të qëndrueshme për mjedisin. Qëllimi kryesor i kësaj taksonomie është të udhëzojë investitorët, kompanitë, emetuesit dhe promovuesit e projekteve në përcaktimin dhe mbështetjen e investimeve në projekte dhe aktivitete që kontribuojnë në zvogëlimin e ndryshimeve klimatike dhe të mbrojtjes së mjedisit. Përmes kësaj rregullore, BE synon të sigurojë transparencë dhe integritet në treg, duke lehtësuar identifikimin e opsioneve të investimit që janë në përputhje me kriteret e qëndrueshmërisë mjedisore.

Rregullorja për Shpalosjet e Financave të Qëndrueshme (SFDR)

E zbatuar nga Bashkimi Evropian, SFDR kërkon që pjesëmarrësit e tregut financiar dhe këshilltarët financiarë të zbulojnë informacionin përkatës të ESG për investitorët fundorë.

Rregullorja synon të rrisë transparencën në integrimin e rreziqeve dhe mundësive të qëndrueshmërisë në vendimet dhe rekomandimet për investime, duke promovuar praktika më të qëndrueshme investimi.

Këto rregullore të ESG, si CSRD dhe SECR, janë shembull i qasjes shumëdimensionale të miratuar globalisht për të zbatuar raportimin dhe transparencën e ESG. Duke vendosur standarde dhe kërkesa të qarta për zbulimin e ESG, këto rregullore synojnë të nxisin ndryshimin sistematik në sjelljen e korporatës drejt qëndrueshmërisë dhe qeverisjes së përgjegjshme, duke siguruar që bizneset të kontribuojnë pozitivisht në qëllimet shoqërore dhe ruajtjen e mjedisit.

Korniza	Kujt i raportojnë	Metrika kryesore e raportuar	Periudha e raportimit	Viti fillestar i paraqitjes	Regjioni	Objektivat	Shpalosjet e kompenzimit të ekzekutivit
GRESB	Kompanitë e pasurive të paluajtshme	Energji, emetimi GHG, uji, humbjet, indikatorët social	Vjetor (1 prill – 1 korrik)	2009	Global	Vlerësoni performancën e qëndrueshmërisë dhe standardin kundrejt kolegëve	Jo
SFRD	Pjesëmarrësit e tregut financiar	Ndikimet kryesore të padëshiruara (PAIs) në faktorët e qëndrueshmërisë rreziqet e qëndrueshmërisë promovimin e karakteristikave mjedisore ose sociale dhe objektivat e investimeve të qëndrueshme	Vjetor	Janar -Dhjetor 2022, dorëzim deri më 30 qershor 2023	Zbatohet për çdo fond global që mban investime evropiane dhe i tregton ato investime në tregun evropian. Do të thotë që ju mund të keni fonde investimi amerikane që janë nën objektin e SFDR	Rritja e transparencës në treg për produktet e investimeve të qëndrueshme dhe mbrojtja nga larja e gjelbër	Jo
EU CSRD	Faktorët ESG, ndikimi i ndryshimeve klimatike, diversiteti i bordit, kujdesi i duhur i zinxhirit të furnizimit, të tjera	Faktorët ESG, ndikimi i ndryshimeve klimatike, diversiteti i bordit, kujdesi i duhur i zinxhirit të furnizimit, të tjera	Vjetor	2024	Bashkimi Evropian	Sigurimi i qëndrueshmërisë dhe krahasueshmërisë së informacionit të qëndrueshëm të ofruar nga kompanitë	Po
IFRS S1	Kompanitë e të gjitha madhësive, publike dhe private, mund të raportojnë duke përdorur standardet ISSB	Shpalosjet e përgjithshme të lidhura me klimën	Vjetor	2024	Global	Vendosja e bazës globale të deklarimeve të përgjithshme të lidhura me qëndrueshmërinë për tregjet e kapitalit	Po
IFRS S2	Kompanitë kërkojnë të ofrojnë informacione të qëndrueshme për investitorët	Shpalosjet lidhur me klimën në përputhje me TCFD	Vjetor	2024	Global	Për të ofruar udhëzime të detajuara për shpalosjet e lidhura me klimën dhe për të siguruar transparencë dhe përgjegjësi në raportim	Po
Rregullat e shpalosjes klimatike	SEC – kompanitë publike të regjistruara	Rreziqet e lidhura me klimën, emetimet e gazrave serrë (Fusha 1 dhe Fusha 2), metrikat e pasqyrave financiare të lidhura	Vjetor	2025 për rrezikun klimatik dhe 2006 për emetimet	Shtetet e Bashkuara të Amerikës	Përmirësoni dhe standardizoni shpalosjet e kompanive publike në lidhje me rreziqet dhe ndikimet e lidhura me klimën, duke u	Jo

Kërkesat për shpalosjet e qëndrueshmërisë		me klimën dhe përparimi drejt qëllimeve të lidhura me klimën				ofruar investitorëve informacion të qëndrueshëm, të krahasueshëm dhe të besueshëm	
	Kompanitë UK, bankat, kompanitë e sigurimit dhe menaxherët e aseteve	Ndikimi ESG, përfshirë ndryshimet klimatike, humbjet dhe përdorimin e burimeve, faktorët social dhe strukturat e qeverisjes	Vjetor (deri në fund të vitit fiskal)	2024	Mbretëria e Bashkuar	Përmirësimi i transparencës rreth kompanive, praktikat e qëndrueshme dhe ndikimi i tyre, duke udhëhequr investimet drejt aktiviteteve të qëndrueshme dhe duke kontribuar në strategjinë e financave të gjelbra në Mbretërinë e Bashkuar	Po
	GRI	Gjithë organizatave	Metrikë gjithëpërfshirëse të ESG në fushat ekonomike, mjedisore dhe sociale	Vjetor	1997	Global	Promovimi i transparencës dhe përgjegjësisë në raportimin e qëndrueshmërisë duke ofruar një qasje të balancuar për ESG.
CDP	Kompanitë, qytetet dhe regjionet	Të dhënat e ndryshimeve klimatike, emetimet GHG, siguria e ujit, rreziqet e pyjeve	Vjetor (deri më 31 korrik)	2002	Global	Inkurajimi i transparencën mjedisore dhe veprimi drejt një ekonomie të qëndrueshme duke matur dhe kuptuar ndikimet e tyre mjedisore	Jo

Standardi Global i Qëndrueshmërisë së Pasurive të Paluajtshme (GRESB)

GRESB është organizatë e drejtuar nga industria, e cila vlerëson performancën globale të ESG, për asetet e paluajtshme, përfshirë portofolet. Rezultatet e GRESB janë në shkallën nga 0 në 100 dhe ndahen në komponentët:

- Komponenti i menaxhimit
- Komponenti i performancës
- Komponenti i zhvillimit

Rezultatet sa më të larta, nënkuptojnë performancë më të mirë të ESG. Rezultati mesatar është i nivelit 50, një rezultat 70 pasqyron një angazhim të plotë dhe rezultati 75 i kuartil të sipërm, tregon statusin e lidërshiptit dhe shpesh ndiqen nga organizatat që kërkojnë të vendosin standarde në qëndrueshmëri.

Indekset e qëndrueshmërisë së Dow Jones (DJSI) dhe Vlerësimi i Qëndrueshmërisë së Korporatës Globale të S&P (CSA)

I njohur globalisht, DJSI përfaqëson standardin në krahasimin e ESG për kompanitë e listuara publikisht dhe ofron një vlerësim gjithëpërfshirës të performancës së qëndrueshmërisë, duke ndikuar në investimet dhe vendimet e korporatave.

Nga përditësimet vjetore të CSA, korporatat sigurojnë që vlerësimi të mbetet i rëndësishëm dhe në përputhje me prioritetet aktuale të ESG.

Pjesëmarrje në DJSI dhe CSA tregon përkushtimin dhe përsosmërinë e kompanisë si dhe krijimin e vlerës afatgjatë.

Ky dokument është punuar duke u bazuar në linqet në vijim:

<https://www.measurabl.com/sustainability-reporting-frameworks-you-should-know/>

<https://plana.earth/academy/esg-reporting>

<https://figbytes.com/blog/which-esg-reporting-frameworks-exist-in-2024/>

<https://www.azeusconvene.com/esg/articles/the-esg-reporting-frameworks-and-standards-explained#:~:text=ESG%20standards%20are%20the%20response,must%20measure%20and%20report%20on>

